

tot el Princ.) «tenive un *fimero* de onzas», «un mon-tón» (Ferraz, 62; però també per munts de gra, p. 52).

Femeró 'cada un dels pilons de fems que es distribuïxen damunt un camp que hom vol femar': a Cerdanya (Llúvia, Bolvir, 1935) m'ho donaven com a cosa pròpia de Cerdanya i estranya a les valls de Ribes i Camprodon, però també es practica a l'Alt Empordà (veg. el testimoni de Fages de Romà, supra), i a l'Armentera m'ensenyaven uns «*femarçons* que hi ha vora aquelles cases» (1958). *Femerot*. *Femerada*. *Femesc* (Jacme Marc).

Femta [S. XIV, *AlcM*], i en molts autors del S. XV: descrivint-nos curioses supersticions curanderes femeniils: «*dida* --- qui no té llet / --- / *femta* de rata, / chinchies menjant, / cristall portant / o caramida: / si d'altra *dida*, / qui la hi furtà, / menjant d'un pa / la let no cobren / ---», JRoig (*Spill*, 9132); i *fempta*, StVicentF (*Quar.*, 195.208, veg. el context en *cadell*, -*ella*); «un vexell ple de *femta*», 1472, JEsteve (*Li-Eleg.*, p. 6); «suziedats del cos: orina --- orinar; *fempta*: stercus, ventris proluvies; fer cambra ---», OPou (*TbPu.*, 234); avui ben viu a tots els ambients rurals dels diversos dialectes, i en particular en els Pirineus, p. ex. a l'Alt Empordà, cat. occid., val.; *femta* Cardós i Vall Ferrera, Boí (la *femta* de la vaca, etc.); «a la Cova de les Àguiles s'hi veu la *femta*» d'aquest gran ocell, pall. (Llessui, 1959); però també *femta* en el Baix Segre (Aitona, 1935) i Tortosa (*BDC* III, 47). Antigament s'havia usat una variant sonoritzada *femda* «bèstia --- que ha aytal natura, que a aquels qui'l volen ensequir, per espai d'una versana geta la sua *femda* ayxí com cayrel: tota res que toca crema ayxí con a foc», *VidesR* (151r2), trad. «stercus suum velut spiculum dirigit», 444.28) (substituint per *fempta* en versions posteriors d'aquesta obra) [*AlcM*]; «--- una quadra on es feien les altres coses, aquesta --- amb els seus rentamans --- i més endins "lo altre", petit com un cop de puny, per rebre la *femta* d'aquella corralada d'homes perseguits per la justícia», Coromines (*Pre-sions Imag.*, O. C., 850b2f.).

Semblantment en llengua d'oc: *benda*, occità antic *fenda*, *fenta*, francès *fiente* (S. XII), castellà antiquat [principis S. XV] *bienda*, avui encara judesp. La base és un *FĒMITA, que més que derivat directe de FIMUS (ço que morfològicament no s'explicaria), deu ser derivat postverbal d'un verb *FIMITARE, FEM-, aquest sí derivat ben possible de FIMUS, verb que ha persistit en francès *fienter* [S. XIV], oc. mod. *fentà* (força estès dialectalment), cat. *femtar* [S. XV, *DAG* i *AlcM*; *BDC* XIX, 143], tort. *fentà* (*DAG.*); *femtada* 'gran quantitat de femta' (*DAG.*); una *fentada* 'una buina' (Tavascan i Esterri de Cardós, 1934). Hi ha variants suspectes de mossarabisme: *femetar* tort. (S. XVI, *DAG.*); d'un *femetar*, amb propagació de nasal, *fementar*, deu ser postverbal *fementa* maestr. «se diu dels excrements que els manescals trauen del ventre de les cavalleries que pateixen enfit o torsó», GaGirona; mentre que a Almàsora, segons aquest, això es diu *emfenta*, el qual em sembla alteració d'una forma amb article aràbic **alfenta*.

Potser també és mossarabisme l'estranya forma menorquina *fénna* (AFerrer Ginart, *Rondalles de Men.*, p. XXI): «*saz búinas és sa fénna* que fan ses bèsties», Fornells, i igual pron. a Ciutadella (*AlcM*, *fénna* a Maó), mentre que a Alaior vaig sentir que la puput fa niu amb «*fénna da vâk*» (1964); segons *AlcM* també es diria així a Mall., mentre que poso en dubte l'afirmació que també es diu (en una forma *fémna*) a Palafrugell: car això és molt difícil de creure estant tan isolat, i deu tractar-se d'Irene Rocas la correspon-sal de Llofriu, massa diligent per dir que no trobava el que li preguntaven gent de tant d'ascendent sobre ella com Alcover i Moll. N'hi ha ja una dada, segons aquesta obra (cita breu, de sentit no pas evident) en la forma *femna*, en les *Flos de Medicina* del S. XV; pronunciat *femeña* pels moros i sentit com *fémada* pels cristians això es prestava a l'assimilació *fém(e)na*. *Femtó*s.

¹ No és inversemblant que, per aquest temps, cap a 1400, ja molts sentissin *fems* com un plural, que bastants diguessin *los fems*, percebent *lo fems* com a incomplet, i que fins alguns (llavors o poc més tard), en terra valenciana es possessin a dir *fem*. Cal, però, distingir els mss. de la llengua de l'autor. En un altre passatge del *Sermons* de St. Vicent: «tingam bon vida leixant la honor e la vanitat de aquest món, que no és sinó *fem*» (I, 189.6). Però venia això del sant? o només del secretari o amanuense que ens reporta les seves prediques, o les va escriure més o menys abans, o després, de fer-les al poble. També en els mss. de Llull trobem, algun cop, no pas *fem* ben cert, però sí *los fems* com a plural. En el penúltim dels passatges que n'he citat diu *lo fems* el ms. p. p. Rosselló, però el publicat per Galmés (*NCL* I, 67) escriu «passant per *los fems* no-n reb s.» (els altres detalls discrepants mostren bé un nivell de parlar menys antic); i en un altre passatge de la mateixa obra (el que cito per a *femar*) també hi ha *los fems* en el mateix ms. Però en el cas de Llull la majoria de *lo fems* és tan aclaparadora que hem de comprendre que aquest plural *los* ve només d'un escriba més tardà, i degué ser estrany a l'escriptor. El més probable, doncs, és que poc temps després de StVicent, la gent de llenguatge més educat, sense admetre encara el neologisme *fem*, ja sentissin entorn seu el plural *los fems* sense protesta. — ² En el *Torcimany* va aplegat amb 6 rims en -*ems*, però no hi ha *fem* enlloc, o sigui que el mot està exclòs de les llistes, força més nombroses, dels rims en -*em* (són 14) i dels rims en -*em* (21). És a dir que encara que -*ems* fos un rim més aviat rar, *fems* es presentava de seguida a la memòria del compilador, però aquest l'excloïa dels 35 rims en -*em*. — ³ P. 397, i § 168, § 197-vi: *fems* posat com a radical dels derivats *femater* i *femer* (cap esment d'un *fem* enlloc). Aviat vingué llavors la polèmica entre els qui per anomenar en bon català els fertilitzants preconitzaven *adobs*, *adobar la terra*, i els qui volien de totes passades *fems* i *femar* (AMAlcover); el Mestre (sempre lluny de l'absolutisme alcoverí) volent animar